

Kalajoen vesienhoitoryhmän 2. kokous (13.6. 2013)

Vesienhoitoryhmän toimintamalli: yhteenveto keskustelusta

Toimintamallit: millä edellytyksillä vesienhoitoryhmän toiminta voi vakiintua?

- Vesienhoitoryhmällä tulisi olla **aktiivinen veturi**, joka pitäisi toimintaa hengissä valitusta toimintamallista riippumatta. Rooli voisi olla **asioiden esillä pitäjä ja ”potkija”**, ei toteuttaja tai rahoittaja.
- Vetovastuu tulee ratkaista. Voidaan **valita vakituinen koolle kutsuja** tai pyörittää toimintaa vapaaehtoisuuteen perustuen. Riippuu toimintamallista, toimiiko vapaaehtoisuuteen perustuen. Esimerkiksi neuvottelukuntamallissa voisi toteutua **kiertävä vetovastuu**. Jos vesienhoitoryhmä on **aktiivinen toimija/hankkeiden toteuttaja, pitäisi olla palkattu henkilö**. Mistä toiminnan pyörittämiseen tarvittava **rahoitus** löytyy?
- **Kunnat täytyy saada sitoutumaan** toimintaan. Vesienhoitoryhmän jatkuva ja säännöllinen toiminta vaatii myös työpanoksen jatkuvuuden. Vapaaehtoisuuteen perustuvana toiminta ei tule kestäämään. Tarvitaan **jatkuvaa rahoitusta ja toimija, joka valmistelee** kokoukset ja asiat.
- Rahoituksen saaminen hankkeisiin on nykyisin kiven alla. **Neuvottelukunnalla olisi vain vähän eväitä saada mitään konkreettista aikaiseksi. Yhdistys- tai säätiömallin etuna olisi se, että niissä sitoutunut ammattilainen pyörittää toimintaa**. Hankevalmistelut vaativat pitkäjänteistä tekijää.
- Jos perustetaan **rahasto, määriteltävä mihin se tähtäisi?** Hankkeiden pystyyn saaminen on tehty vaikeaksi: tarvitaan panoksia suunnitteluun, asiantuntemusta, toiminta edellyttää lupia, jotka ovat määräaikaaisia, rahoituksen kokoon saaminen vie aikaa ja luvat ehtivät vanhentua. Tällöin on **vaikea ylläpitää yleistä mielenkiintoa, kun näyttää epävarmalta toteutuvatko suunnitellut hankkeet** koskaan. Tulosten aikaansaaminen on vaikeaa. Kuntien rahoitus on yksi mahdollisuus, mutta näitä rahoja on vaikeampi saada. **Mistä löytyy rahoitusta** kun alueella ei ole isoja toimijoita?
- Tärkeä kysymys on myös se, miten vesienhoito saadaan **jalkautettua asukkaiden pariin**, miten saataisiin maanviljelijät ym. enemmän mukaan? **Neuvottelukunnasta toimintamallina kaivattaisiin lisätietoa**, miten se käytännössä toimii ja mitä voisi saada aikaiseksi? **Esimerkkejä toimivista säätiöistä**.
- **Toiminnan tulisi lähteä paikallisista voimista**. Esim. latvesien reunalla on omat ongelmansa ja omat toimijat, elinkeinonharjoittajat jne. Pitäisi kutsua paikalliset toimijat yhteiseen palaveriin jotta muodostuisi yhteisymmärrys alueesta. Kunta voisi olla koollekutsuja. Muodostettaisiin hankkeesta (esim. perkaushanke) maanomistajien ja muiden **intressiryhmien yhteinen näkemys**, joka sitten välitettäisiin vesistöaluekohtaiseen vesienhoitoryhmään. Tällöin voima lähtisi paikalliselta tasolta, ja suunnittelu tapahtuisi alhaalta ylös -mallilla. Tulisi myös pohtia mahdollisuutta kasvattaa hankkeiden pituutta, sillä rahoituksen saamisessa kestää usein liian kauan.

- Vesienhoitoryhmän toiminnassa tulisi **korostua suuret linjat: toimiminen koko joen hyväksi**, ei yksittäisten hankkeiden tai yksittäisten alueiden suosimista. Tärkeää on kokonaiskuvan muodostaminen. Kalajoen kunto on moniin muihin verrattuna heikko, joten oikean joen kimpussa sinänsä ollaan. Rahaa saattaisi olla, mutta mikä merkitys koko Kalajoen kannalta (jos rahoitus jakaantuu pieniin palasiin). ELYllä paras **kokonaisnäkemys joen tilasta** ja mitä pitäisi tehdä.
- Toiminnan pyörittämiseen tulisi saada **ammattilainen, ei toimi vapaaehtoisvoimin**. Yleinen linjaus näyttää olevan, että vastuuta ollaan siirtämässä (ELY-keskuksen) ammattilaisilta harrastelijoille. **Asiantuntija-apua tarvitaan**.
- Vesienhoitoryhmän rooli tiedonjaossa ja neuvonnassa hieman kyseenalainen, sillä yleiseen **neuvontaan esimerkiksi jätevesiasioissa on jo nyt pantu paljon rahaa**.
- Kuitenkaan kaikki hankkeet eivät vaadi paljon rahaa. Ongelma on usein lupien saamisessa. Talkoohenkeä riittää ja halukkuutta on, jos saadaan konkreettinen vaikutus lähiympäristöön. Toisaalta on paljon pieniä hankkeita, joihin ei tarvita lupaakaan. Tällaisia ovat esimerkiksi pienet virtavesikunnostukset, joissa on toimenpiteinä kivetys ja soran lisääminen, sekä maisemakunnostukset kuten vesakon raivaus. Näissä vastaan tulevat usein intressiristiriidat (esimerkiksi kalastajien ja melojien välillä virtavesikunnostuksissa). **Neuvottelukunnan tehtävä voisi olla luoda pelisäännöt kunnostus ym. toimille**.
- Pitäisi saada **tarkempaa tietoa siitä, millaisia rahoitusmahdollisuuksia eri hankkeille on**. Yleisesti ottaen kansallinen rahoitus on pienentynyt. EU-rahast ovat pysyneet ennallaan, mutta vielä ei ole täysin selvää miten niitä tullaan tulevaisuudessa suuntaamaan. ELY:n kautta voisi saada rahoitusta pienille hankkeille ja kalatalousviranomaisen voi myöntää pieniin kunnostuksiin tukea. Lisäksi on mahdollista tehdä kunnostusaloite ELY-keskukselle.